

Kurzus megnevezése: Klasszikus magyar irodalom II. 1850–1900
Kurzus megnevezése angolul: Classic Hungarian Literature II.
Kurzus kódja: MIR11-223
A tételsor érvényessége: 2024 tavaszi szemesztertől

A jegyszerzés módja: **SZÓBELI VIZSGA**, melyet egy szövegismeretet felmérő **BEUGRÓ TESZT** előz meg

Követelmények:

A vizsga előfeltétele egy írásban kitöltött szövegismereti teszt legalább 50%-os eredménnyel való teljesítése. **A kötelező szövegek az egyes tételekhez megadott olvasmányok.**

A kurzust szóbeli vizsga zárja. A szóbeli vizsgán az alábbi 12 témakör tételként funkcionál. A vizsga értékelési szempontjai a húzott tétel kapcsán:

1. a tematikában megadott szerzők megjelölt művéről/műveiről friss olvasmányélmény (ha valaki teljesítette a beugró tesztet, nem jelenti azt, hogy a szóbeli vizsgán az oktató nem ellenőrzi az olvasmányok ismeretét!)

2. az adott szöveg szakmai-irodalomtörténeti értelmezése, a tétel egészének összefüggéseibe kapcsolása, melyhez szükséges a kötelező irodalomtörténeti tankönyv használata

3. az előadások anyaga.

Kurzus leírása, tematikája:

Az előadás a 19. század második felének irodalmával foglalkozik. Egyrészt áttekintjük a lírai megszólalás különböző lehetőségeit, másrészt érintjük a verses epikai műfajok történetét, s végül a modern prózaepika kialakulásával foglalkozunk. E korszak a modern kori nacionalizmusok fénykora, s az előadás középpontjában az a kérdés áll, hogy az irodalom miként alakíthatott és szolgálhatott ki nemzeti identitásformákat.

Kötelező irodalom az összes tételhez

- SZILÁGYI Márton – VADERNA Gábor, *A klasszikus magyar irodalom (kb. 1750-től kb. 1900-ig)* = *Magyar irodalom*, főszerk. GINTLI Tibor, Akadémiai, Budapest, 2010, 312–637. (Online: http://eisz.mersz.org/?dokazonosito=mirod_1)

Ajánlott irodalom az összes tételhez

- DÁVIDHÁZI Péter, *Egy nemzeti tudomány születése. Toldy Ferenc és a magyar irodalomtörténet*, Akadémiai – Universitas, Budapest, 2004 (Irodalomtudomány és kritika).

- S. VARGA Pál, *A nemzeti költészet csarnokai. A nemzeti irodalom fogalmi rendszerei a 19. századi magyar irodalomtörténeti gondolkodásban*, Bp., Balassi, 2005. (Online:

<https://www.szaktars.hu/balassi/view/s-varga-pal-a-nemzeti-kolteszet-csarnokai-a-nemzeti-irodalom-fogalmi-rendszerei-a-19-szazadi-magyar-irodalomtorteneti-gondolkodasban-2005/>)

SZAJBÉLY Mihály, *A nemzeti narratíva szerepe a magyar irodalmi kánon alakulásában Világos után*, Universitas, Budapest, 2005.

- *A magyar irodalom történetei*, I–II, főszerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, Gondolat, Budapest, 2007. (A vonatkozó fejezetek ismerete.)

Tételsor:

1. Az ötvenes–hatvanas évek lírája 1. Az allegorikus beszédmód lírai formái és a balladaforma

Kötelező szövegek

- Allegória: VÖRÖSMARTY Mihály, *Előszó; A' vén cigány*; CZUCZOR Gergely, *A rab*; TOMPA Mihály, *A gólyához; A madár, fiaihoz*; ARANY János, *A rab gólya*; VAJDA János, *Virrasztók*
- Ballada: GARAY János, *Kont*; GYULAI Pál, *Éji látogatás*; ARANY János, *Rozgonyiné*; V. László; Ágnes asszony; Zács Klára; Bor vitéz; A walesi bárdok; Szondi két apródja; KISS József, *Ágota kisasszony*

Ajánlott szövegkiadások

- VÖRÖSMARTY Mihály, *Kisebb költemények III. 1840–1855*, s. a. r. TÓTH Dezső, Akadémiai, Budapest, 1962 (Vörösmarty Mihály összes művei). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/v%C3%B6r%C3%B6smarty-mih%C3%A1ly/>)
- CZUCZOR Gergely *Összes költői művei*, I–III. kötet, s. a. r. ZOLTVÁNY Irén, Franklin-társulat, Budapest, 1899.
- GARAY János *Összes munkái*, I–V. kötet, s. a. r. FERENCZY József, Méhner Vilmos, Budapest, 1886–1887.
- TOMPA Mihály *Összes költeménye*, I–II. kötet, előszó ALEXA Károly, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1994 (Felfedezett klasszikusok, 6).
- ARANY János, *Kisebb költemények*, s. a. r. VOINOVICH Géza, Akadémiai, Budapest, 1951 (Arany János összes művei, I). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/arany-j%C3%A1nos/>) (Jó szövegkiadás még: ARANY János *Összes költeményei*, I–II., kiad. SZILÁGYI Márton, Osiris, Budapest, 2003. Online: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/arany-janos-osszes-koltemenyei-i-kotet-versek-versforditasok-es-elbeszelo-koltemenyei-osiris-klasszikusok-2006/>, <https://www.szaktars.hu/osiris/view/arany-janos-osszes-koltemenyei-ii-kotet-a-toldi-trilogia-a-hun-trilogia-osiris-klasszikusok-2006/>)
- VAJDA János, *Kisebb költemények. 1844–1860*, s. a. r. BARLA Gyula, Akadémiai, Budapest, 1969 (Vajda János összes művei, I). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/vajda-j%C3%A1nos/>)
- KISS József *Összegyűjtött versei*, s. a. r. HEGEDŐS Mária, Argumentum, Budapest, 2001. (Online: <https://www.szaktars.hu/argumentum/view/hegedos-maria-szerk-kiss-jozsef-osszegyujtott-versei-2001/>)
- *Magyar balladák*, magyarázzák GREGUSS Ágost – BEÖTHY Zsolt, Franklin-társulat, Budapest, 1885 (Jeles írók iskolai tára, I). (Online: https://books.google.hu/books?id=kcI46zdp_OIC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false)

Ajánlott szakirodalom

- GREGUSS Ágost, *A balladáról*, Emich Gusztáv, Pest, 1865. (Online: https://www.google.hu/books/edition/A_ballad%C3%A1r%C3%B3l/2qEWAAYAAJ?hl=hu&gbpv=1&dq=GREGUSS+%C3%81gost,+A+ballad%C3%A1r%C3%B3l&printsec=frontcover)

- GREGUSS Ágost, *Arany János balladái*, Franklin-társulat, Budapest, 1877. (Online: https://www.google.hu/books/edition/Arany_J%C3%A1nos_ballad%C3%A1i/jjk-AAAAYAAJ?hl=hu&gbpv=1&dq=GREGUSS+%C3%81gost,+Arany+J%C3%A1nos+ballad%C3%A1i&printsec=frontcover)

- TURÓCZI-TROSTLER József, *Az irodalmi ballada = Uő.*, *Magyar irodalom – világirodalom. Tanulmányok*, Akadémiai, Budapest, 1961, I, 380–385. (Online: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/turoczi-trostler-jozsef-magyar-irodalom-vilagi-irodalom-tanulmanyok-1-1961/>)

- MILBACHER Róbert, *Arany János és az emlékezet balzsama. Az Arany-hagyomány a magyar kulturális emlékezetben*, Ráció, Budapest, 2009 (Ligatura).

- „Ősszel”. *Arany János és a hagyomány*, szerk. SZILÁGYI Márton, Universitas, Budapest, 2018.

- VADERNA Gábor, *Honnan és hová? Arany János és a nagyszalontai hagyomány*, Reciti, Budapest, 2020. (Online: <https://www.reciti.hu/2020/6136>)

- SZILÁGYI Márton, „Az utolsó magyar”. *Arany János élete és költészete*, Osiris, Budapest, 2023.

2. Az ötvenes–hatvanas évek lírája 2. A líra modernizálásának kísérlete Arany János költészetében

Kötelező szövegek

- ARANY János: *Évek, ti még jövőndő évek; Koldus-ének; Letésem a lantot; Ősszel; Családi kör; Visszatekintés; A lejtőn; Kertben; A dalnok bűja; Emlények; Néma bú; Széchenyi emlékezete; Az örök zsidó; Rendületlenül; Magányban; Vojtina ars poétikája; Leányomhoz; Juliska sírkövére; Juliska emlékezete*

Ajánlott szövegkiadások

- ARANY János, *Kisebb költemények*, s. a. r. VOINOVICH Géza, Akadémiai, Budapest, 1951 (Arany János összes művei, I). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/arany-j%C3%A1nos/>)

- ARANY János, *Zsengék. Töredékek. Rögtönzések*, s. a. r. VOINOVICH Géza, Akadémiai, Budapest, 1952 (Arany János Összes Művei, VI). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/arany-j%C3%A1nos/>)

Ajánlott szakirodalom

- BARÁNSZKY JÓB László, *Arany lírai formanyelvének fejlődéstörténeti helye*, Akadémiai, Budapest, 1957 (Irodalomtörténeti füzetek, 12). (Online: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/baranszky-job-laszlo-arany-lirai-formanyelvenek-fejlodestorteneti-helye-1957/>)

- *Az el nem ért bizonyosság. Elemzések Arany lírájának első korszakából*, szerk. NÉMETH G. Béla, Akadémiai, Budapest, 1972. (Online: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/nemeth-g-bela-szerk-az-el-nem-ert-bizonyossag-elemzesek-arany-lirajanak-első-szakaszabol-1972/>)

- SZÖRÉNYI László, *Epika és líra Arany életművében = Uő.*, „Multaddal valamit kezdeni”. *Tanulmányok*, Magvető, Budapest, 1989, 164–207 (JAK füzetek, 45).

- MILBACHER Róbert, *Arany János és az emlékezet balzsama. Az Arany-hagyomány a magyar kulturális emlékezetben*, Ráció, Budapest, 2009 (Ligatura).

- TARJÁNYI Eszter, *Arany János és a parodisztikus hagyomány*, Universitas, Budapest, 2013.
- SZILÁGYI Márton, „Mi vagyok én?”. *Arany János költészete*, Kalligram, Budapest, 2017.

(Online: <https://www.szaktars.hu/kalligram/view/szilagyimarton-mi-vagyok-en-arany-janos-kolteszete-2017/>)

- „Ősszel”. *Arany János és a hagyomány*, szerk. SZILÁGYI Márton, Universitas, Budapest, 2018.
- VADERNA Gábor, *Honnan és hová? Arany János és a nagyszalontai hagyomány*, Reciti, Budapest, 2020. (Online: <https://www.reciti.hu/2020/6136>)
- SZILÁGYI Márton, „Az utolsó magyar”. *Arany János élete és költészete*, Osiris, Budapest, 2023.

3. A századvégi modernnek lírája

Kötelező szövegek

- VARGHA Gyula: *Egy református lelkész halálára*; REVICZKY Gyula: *Túlélék én minden csalódást; Rossz istenek; Magány; Magamról; Pán halála*; VAJDA János: *Arabella; Harminc év után; Nádas tavon; Nyári éjjel; Hús év múlva; A vaáli erdőben*; KOMJÁTHY Jenő: *A homályból; Kéj; Hópelyhek*; CZÓBEL Minka: *A kigyó; Granuláció, Fehér farkas; Virrasztó*; KISS József: *Influenza*; HELTAI Jenő: *Modell*

Ajánlott szövegkiadások

- REVICZKY Gyula *Összes verse. Kritikai kiadás*, I–II. kötet, s. a. r. CSÁSZTVAY Tünde, Argumentum – Országos Széchényi Könyvtár, Budapest, 2007 (Források az Országos Széchényi Könyvtár Gyűjteményéből). (Online: <https://www.szaktars.hu/argumentum/view/csasztvay-tunde-szerk-reviczky-gyula-osszes-verse-i-kritikai-kiadas-2007/>, <https://www.szaktars.hu/argumentum/view/csasztvay-tunde-szerk-reviczky-gyula-osszes-verse-ii-kritikai-kiadas-2007/>)

- VAJDA János, *Kisebb költemények. 1844–1860*, s. a. r. BARLA Gyula, Akadémiai, Budapest, 1969 (Vajda János összes művei, I). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/vajda-i%C3%A1nos/>)

- VAJDA János, *Kisebb költemények. 1861–1897*, s. a. r. BOROS Dezső, Akadémiai, Budapest, 1969 (Vajda János összes művei, II). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/vajda-i%C3%A1nos/>)

- KOMJÁTHY Jenő *Összes költeményei*, szerk., utószó S. VARGA Pál, Unikornis, Budapest, 1995 (A magyar költészet kincsestára).

- CZÓBEL Minka, *Boszorkány-dalok*, vál. és utószó PÓR Péter, bev. WEÖRES Sándor, Szépirodalmi, Budapest, 1974.

- KISS József *Összegyűjtött versei*, s. a. r. HEGEDŐS Mária, Argumentum, Budapest, 2001. (Online: <https://www.szaktars.hu/argumentum/view/hegedos-maria-szerk-kiss-jozsef-osszegyujtott-versei-2001/>)

- HELTAI Jenő *Versei*, s. a. r. GÁBOR György, Szépirodalmi, Budapest, 1983⁵.

- *Magyar költők. 19. század*, II. kötet, vál. KULIN Ferenc, szöveggond., jegyz. SZILÁGYI Márton, Kortárs, Budapest, 2001 (Magyar remekírók). (Online: <https://www.szaktars.hu/kortars/view/kulin-ferenc-magyar-koltok-19-szazad-2-2001/>)

Ajánlott szakirodalom

- PÓR Péter, *Konzervatív reformtörekvések a századforduló irodalmában. Justh Zsigmond és Czöbel Minka népiessége*, Akadémiai, Budapest, 1971 (Irodalomtörténet füzetek, 73). (Online: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/por-peter-konzervativ-reformtorekvesek-a-szazadfordulo-irodalmaban-justh-zsigmond-es-czobel-minka-nepiessége-1971/>)
- SZÉLES Klára, *Reviczky Gyula poétikája és az új magyar líra*, Akadémiai, Budapest, 1976. (Online: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/szeles-klara-reviczky-gyula-poetikaja-es-az-uj-magyar-lira-1976/>)
- SZÉLES Klára, *Vajda János*, Gondolat, Budapest, 1982 (Nagy magyar írók).
- S. VARGA Pál, *A gondviselélshittől a vitalizmusig. A magyar líra világgépnek alakulása a XIX. század második felében*, Csokonai, Debrecen, 1994, 151–184; 211–256 (Csokonai Könyvtár, 2). (Online: <https://dea.lib.unideb.hu/bitstreams/76dd1191-e6e8-4f46-9b5b-3c31ff9e27cc/download>)
- EISEMANN György, *Szimbólum és metafizikum Komjáthy Jenő költészetében*, Széphalom Könyvműhely, Budapest, 1997.
- BEDNANICS Gábor, *Kerülőutak és zsákutcák. A modern magyar líra kezdetei*, Ráció, Budapest, 2009, 181–235 (Ráció – Tudomány, 13).
- EISEMANN György, *A későromantikus magyar líra*, Ráció, Budapest, 2010, 282–305.

4. Az Őszikék mint poétikai kísérlet

Kötelező szövegek

- ARANY János, *Őszikék*

Ajánlott szövegkiadás

- ARANY János, *Kisebb költemények*, s. a. r. VOINOVICH Géza, Akadémiai, Budapest, 1951 (Arany János összes művei, I). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/arany-j%C3%A1nos/>)

Ajánlott szakirodalom

- BARTA János, *Az Őszikék titka = Uő.*, *Arany János és kortársai I. Aranytanulmányok*, s. a. r. IMRE László, Kossuth Egyetemi, Debrecen, 2003, 360–380 (Csokonai Könyvtár, 27).
- EISEMANN György, *A későromantikus magyar líra*, Ráció, Budapest, 2010, 282–305.
- SZMESKÓ Gábor, *Az Őszikék megjelenése és korai recepciója*, *Irodalomtörténeti Közlemények* 2016/5., 567–588. (Online: <https://epa.oszk.hu/00000/00001/00443/pdf/>)
- SZILÁGYI Márton, *„Mi vagyok én?”. Arany János költészete*, Kalligram, Budapest, 2017. (Online: <https://www.szaktars.hu/kalligram/view/szilagyi-marton-mi-vagyok-en-arany-janos-kolteszete-2017/>)
- VADERNA Gábor, *Honnan és hová? Arany János és a nagyszalontai hagyomány*, Reciti, Budapest, 2020. (Online: <https://www.reciti.hu/2020/6136>)
- SZILÁGYI Márton, *„Az utolsó magyar”. Arany János élete és költészete*, Osiris, Budapest, 2023.

5. Az eposzhagyomány megújítási kísérlete

Kötelező szövegek

- ARANY János, *Buda halála; A nagyidai cigányok*

Ajánlott szövegkiadások

- ARANY János, *Elbeszélő költemények*, s. a. r. VOINOVICH Géza, Akadémiai, Budapest, 1952 (Arany János összes művei, III). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/arany-%C3%A1nos/>)

- ARANY János, *Keveháza. Buda halála. A hun trilógia töredékei*, s. a. r. VOINOVICH Géza, Akadémiai, Budapest, 1953 (Arany János összes művei, IV). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/arany-%C3%A1nos/>)

Ajánlott szakirodalom

- NÉMETH G. Béla, *Kérdések a Buda halála körül* = Uő., *Századutóról – századelőről. Irodalom- és művelődéstörténeti tanulmányok*, Magvető, Budapest, 1985, 7–39 (Elvek és Utak).

- SZÖRÉNYI László, *Epika és líra Arany életművében* = Uő., „Multaddal valamit kezdeni”. *Tanulmányok*, Magvető, Budapest, 1989, 164–207 (JAK füzetek, 45).

- MÁRTON László, *Parlagok műzsája. Arany János: A nagyidai cigányok* = Uő., *Az áhítatos ember gép*, Jelenkor, Pécs, 1999, 81–86.

- MILBACHER Róbert, „...földben állasz mély gyököddel...”. *A magyar irodalmi népiesség genezisének akkulturációs módszere és póriás hagyományának vázlata*, Osiris, Budapest, 2000 (Doktori mestermunkák). (Online: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/milbacher-robert-foldben-allasz-mely-gyokoddel-a-magyar-irodalmi-nepiesség-genezisének-akkulturációs-metódusa-es-póriás-hagyományának-vázlata-doktori-mestermunkák-2000/>)

- S. VARGA Pál, *Retorika, transzcendencia és tragikum a Buda halálában*, Irodalomtörténet 2012/1., 3–26. (Online: <https://epa.oszk.hu/02500/02518/00335/pdf/>)

- TARJÁNYI Eszter, *Arany János és a paradisztikus hagyomány*, Universitas, Budapest, 2013.

6. A verses regény

Kötelező szövegek

- VAJDA János, *Találkozások*
- ARANY László, *A délibábok hőse*

Ajánlott szövegkiadások

- VAJDA János, *Nagyobb költői művek. Ildikó. Elbeszélő költemények*, s. a. r. BIKÁCSI László – PÓR Péter, Akadémiai, Budapest, 1977 (Vajda János összes művei, III). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/vajda-%C3%A1nos/>)

- ARANY László, *A délibábok hőse*, utószó DOMOKOS Mátyás, Osiris, Budapest, 1999 (Milleniumi könyvtár, 17). (Ugyanez a sajtó alá rendezés más kiadásban: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/gyulai-pal-arany-laszlo-romhanyi-a-delibabok-hose-osiris-diakkonyvtar-2012/>)

Ajánlott szakirodalom

- SZÉLES Klára, *Vajda János*, Gondolat, Budapest, 1982 (Nagy magyar írók).
- IMRE László, *A magyar verses regény*, Akadémiai, Budapest, 1990, 137–155 (Irodalomtörténeti Könyvtár, 39). (Online: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/imre-laszlo-a-magyar-verses-regeny-1990/>)
- Z. KOVÁCS Zoltán, *A „belső kritika” horizontja. A magyar verses regény fejlődéstörténeti megközelítésének lehetőségei = Nympholeptusok. Test, kánon, nyelv és költőiség problémái a 18–19. században*, szerk. SZÜCS Zoltán Gábor – VADERNA Gábor, L'Harmattan, Budapest, 2004, 303–314 (Dayka könyvek, 2). (Online: <https://www.google.hu/books/edition/Nympholeptusok/iWdhDwAAQBAJ?hl=hu&gbpv=1&dq=nympholeptusok&pg=PA1&printsec=frontcover>)
- Z. KOVÁCS Zoltán, *Verses regény, humoros etika: a Délibábok hőse értelmezésének etikai összetevőiről*, Irodalomtörténet 2008/1., 52–70. (Online: <https://epa.oszk.hu/02500/02518/00319/pdf/>)
- BÁCSKAI-ATKÁRI Júlia, *A változó distancia játéka. Vajda János Találkozások című művének narratológiai sajátosságai*, Első Század, 2009/1., 15–53.

7. Történelem és hatalom (Kemény Zsigmond regényei)*Kötelező szövegek*

- KEMÉNY Zsigmond, *Özveggy és leánya*
- KEMÉNY Zsigmond, *A rajongók*

Ajánlott szövegkiadások

- KEMÉNY Zsigmond, *Özveggy és leánya*, I–II. kötet, Emich Gusztáv, Pest, 1855; KEMÉNY Zsigmond, *Özveggy és leánya*, III. kötet, Pfeifer Ferdinánd, Pest, 1857.
- KEMÉNY Zsigmond, *A rajongók. Történeti regény*, I–IV. kötet, Pfeifer Ferdinánd, Pest, 1858–1859.
- Könnyebben hozzáférhető, megbízható szöveg: KEMÉNY Zsigmond, *Özveggy és leánya*, szerk. utószó, jegyz. SZABÓ József, Szépirodalmi, Budapest, 1967 (Kemény Zsigmond művei); KEMÉNY Zsigmond, *A rajongók*, szerk., utószó, jegyz. NAGY Miklós, Szépirodalmi, Budapest, 1969 (Kemény Zsigmond Művei).

Ajánlott szakirodalom

- HITES Sándor, *A múltnak kútja. Tanulmányok a történelmi elbeszélések köréből*, Ulpius-ház, Budapest, 2004 (JAK-füzetek, 133).
- BÉNYEI Péter, *A történelem és a tragikum vonzásában. A történelmi regény műfaji változatai és a tragikum kérdései Kemény Zsigmond írásművészetében*, Kossuth Egyetemi, Debrecen, 2007, 318–366 (Csokonai Könyvtár, 39). (Online: <https://dea.lib.unideb.hu/bitstreams/bcad61ef-f33b-4540-8280-6cd06a3e20c3/download>)
- SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Kemény Zsigmond*, Kalligram, Pozsony, 2007 (Szegedy-Maszák Mihály válogatott munkái). (Online: <https://www.szaktars.hu/kalligram/view/szegedy-maszak-mihaly-kemeny-zsigmond-2007/>)
- *A sors kísértései. Tanulmányok Kemény Zsigmond munkásságáról születésének 200. évfordulójára*, szerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, Ráció, Budapest, 2014.

8. Az anekdotikus regény (Jókai Mór)

Kötelező szövegek

- JÓKAI Mór, *Egy magyar nábob*
- JÓKAI Mór, *A jövő század regénye*

Ajánlott szövegkiadások

- JÓKAI Mór, *Egy magyar nábob*, I–II. kötet, s. a. r. SZEKERES László, Akadémiai, Budapest, 1962 (Jókai Mór összes művei. Regények, 5–6). (Online:

<https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/j%C3%B3kai-m%C3%B3r/>)

- JÓKAI Mór, *A jövő század regénye*, I–II. kötet, s. a. r. D. ZÖLDHELYI Zsuzsa, Akadémiai, Budapest, 1981 (Jókai Mór összes művei. Regények, 18–19). (Online:

<https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/j%C3%B3kai-m%C3%B3r/>)

Ajánlott szakirodalom

- FRIED István, *Öreg Jókai nem vén Jókai. Egy másik Jókai meg nem történt kalandjai az irodalomtörténetben*, Ister, Budapest, 2003.

- HAJDU Péter, *1854. Az anekdota mint a magyar élet tükre = A magyar irodalom története II. 1800-tól 1919-ig*, főszerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, szerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály – VERES András, Gondolat, Budapest, 2007.

- SZAJBÉLY Mihály, *Jókai Mór (1825–1904)*, Kalligram, Pozsony, 2010, 148–157 (Magyarok emlékezete). (Online: <https://www.szaktars.hu/kalligram/view/szajbely-mihaly-jokai-mor-2010/>)

- SZILÁGYI Márton, *Amikor betelik az idő... Jókai Mór: A jövő század regénye = Jókai & Jókai. Tanulmányok*, szerk. HANSÁGI Ágnes – HERMANN Zoltán, L'Harmattan, Budapest, 2013, 273–284 (Károli könyvek).

- VADERNA Gábor, *Párhuzamos történetek. Egy magyar nábob = Jókai & Jókai. Tanulmányok*, szerk. HANSÁGI Ágnes – HERMANN Zoltán, L'Harmattan, Budapest, 2013, 193–218 (Károli könyvek).

- HANSÁGI Ágnes, *Tárca – regény – nyilvánosság. Jókai Mór és a magyar tárcaregény kezdetei*, Ráció, Budapest, 2014 (Ráció–Tudomány, 19).

- TAKÁTS József, *A regénytől az allegóriáig. Az Egy magyar nábob esete = „Szirt a habok közt”. Tanulmányok Imre László 70. születésnapjára*, szerk. BÉNYEI Péter – GÖNCZY Monika – S. VARGA Pál, Debreceni Egyetemi, Debrecen, 2014, 350–355.

9. A magyar prózaepika poétikai variációi a 19. század második felében I.

Kötelező szövegek

- JÓKAI Mór, *Sárga rózsa*
- MIKSZÁTH Kálmán, *Új Zrínyiász*
- MIKSZÁTH Kálmán, *Szent Péter esernyője*

Ajánlott szövegkiadások

- JÓKAI Mór, *Aki a szívét a homlokán hordja. Sárga rózsa*, s. a. r. VÉGH Ferenc – SÁNDOR István, Akadémiai, Budapest, 1988 (Jókai Mór összes művei. Kisregények, 4). (Online:

<https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/j%C3%B3kai-m%C3%B3r/>)

- MIKSZÁTH Kálmán, *A demokraták. Új Zrínyiász*, s. a. r. KIRÁLY István, Akadémiai, Budapest, 1957 (Mikszáth Kálmán összes művei, 10. Regények és nagyobb elbeszélések, X. 1897–1898). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/miksz%C3%A1th-k%C3%A1lm%C3%A1n/>)

- MIKSZÁTH Kálmán, *Szent Péter esernyője*, s. a. r. BISZTRAY Gyula, Akadémiai, Budapest, 1957 (Mikszáth Kálmán összes művei 7. Regények és nagyobb elbeszélések VII. 1895). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/miksz%C3%A1th-k%C3%A1lm%C3%A1n/>)

Ajánlott szakirodalom

- EISEMANN György, *Mikszáth Kálmán*, Korona, Budapest, 1998, 59–66 (Klasszikusaink).

- HORVÁTH Kornélia, *Elbeszélői hang és metaforizációs folyamat. A bábaszéki intelligencia funkciója a Szent Péter esernyőjében = A XIX. század vonzásában. Tanulmányok T. Erdélyi Ilona tiszteletére*, szerk. KICZENKO Judit – THIMÁR Attila, Piliscsaba, 2001, 74–95.

- FRIED István, *Öreg Jókai nem vén Jókai. Egy másik Jókai meg nem történt kalandjai az irodalomtörténetben*, Ister, Budapest, 2003.

- T. SZABÓ Levente, *Mikszáth, a kételkedő modern. Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában*, L'Harmattan, Budapest, 2007 (Ligatura). (Online: https://books.google.hu/books?id=EC2OR0cuexkC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false)

- SZAJBÉLY Mihály, *Jókai Mór (1825–1904)*, Kalligram, Pozsony, 2010 (Magyarok emlékezete). (Online: <https://www.szaktars.hu/kalligram/view/szajbely-mihaly-jokai-mor-2010/>)

- VÁRADI Ábel, *Mediális veszedelem avagy Mikszáth Kálmán Zrínyije a médiumok határvidékén*, Irodalomtörténet 2013/1., 27–52. (Online: <https://epa.oszk.hu/02500/02518/00339/pdf/>)

- NYIRI Péter, *Az őspusztá és a hazugság. Jókai Mór: Sárga rózsa*, Széphalom 24(2014), 363–370.

- VADERNA Gábor, *Igazságok és hazugságok. Sárga rózsa = „...író leszek és semmi más...”*. *Irodalmi élet, irodalmiság és öntükröző eljárások a Jókai-szövegekben*, szerk. HANSÁGI Ágnes – HERMANN Zoltán, Balatonfüred Városért Közalapítvány, Balatonfüred, 2015, 101–118 (Tempevölgy könyvek, 19).

10. A magyar prózaepika poétikai variációi a 19. század második felében 2.

Kötelező szövegek

- MIKSZÁTH Kálmán, *A jó palócok*

- TÖMÖRKÉNY István, *Megöltek egy legényt*

- PETELEI István, *Árva Lotti*

- AMBRUS Zoltán, *A gyanú*

- GOZSDU Elek, *Mea culpa*

Ajánlott szövegkiadások

- MIKSZÁTH Kálmán, *Elbeszélések. A tót atyafiak. A jó palócok*, s. a. r. BISZTRAY Gyula, Akadémiai, Budapest, 1968 (Mikszáth Kálmán összes művei, 32. Elbeszélések, VI). (Online: <https://szovegtar.iti.mta.hu/hu/szerzok/miksz%C3%A1th-k%C3%A1lm%C3%A1n/>)

- TÖMÖRKÉNY István, *A tengeri város. Elbeszélések 1885–1896*, s. a. r. CZIBOR János, Szépirodalmi, Budapest, 1956.

- PETELEI István *Összes novellái, Szerzői kötetek, I–II. kötet, s. a. r.* TÖRÖK Zsuzsa, Kossuth Egyetemi, Debrecen, 2007 (Csokonai Könyvtár. Források, 13). (Online: https://dea.lib.unideb.hu/bitstream/2437/101461/1/CSKF013_1.pdf)

- AMBRUS Zoltán, *A gyanú, vál., szöveggond.* FALLENBÜCHL Zoltán, Szépirodalmi, Budapest, 1981, 5–59.

- GOZSDU Elek novelláinak mindezidáig nem jelent meg összkiadása. A feladott novella megtalálható szinte az összes válogatáskötetben.

Ajánlott szakirodalom

- DOBOS István, *Alaktan és értelmezéstörténet. Novellatípusok a századforduló magyar irodalmában*, Kossuth Egyetemi, Debrecen, 1995 (Csokonai Könyvtár, 4). (Online: <https://dea.lib.unideb.hu/bitstream/handle/2437/101255/CSK004.pdf?sequence=1>)

- EISEMANN György, *Mikszáth Kálmán*, Korona, Budapest, 1998 (Klasszikusaink).

- HAJDU Péter, *Csak egyet, de kétszer. A Mikszáth-próza kérdései*, Gondolat–Pompeji, Budapest–Szeged, 2005 (deKON-KÖNYVEK, 32).

- POZSVAI Györgyi, *Az anekdotikus hagyományok önironikus felülírása = Induló modernség – kezdődő avantgárd*, szerk. BEDNANICS Gábor – EISEMANN György, Ráció, Budapest, 2006, 161–188 (Ráció-Tudomány, 5).

- T. SZABÓ Levente, *Mikszáth, a kételkedő modern. Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában*, L'Harmattan, Budapest, 2007 (Ligatura). (Online: https://books.google.hu/books?id=EC2OR0cuexkC&printsec=frontcover&hl=hu&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false)

- BENGI László, *Az értelmezés ambivalenciája Gozsdú Elek elbeszéléseiben*, Alföld 2015/9., 74–82. (Online: https://adt.arcanum.com/hu/view/Alfold_2015/?pg=1131&layout=s)

- Tömörkény 150. *Tanulmányok a 150 éve született Tömörkény István tiszteletére*, szerk. BENE Zoltán, Szeged, 2016.

11. A drámai költemény (Madách Imre: *Az ember tragédiája*)

Kötelező szöveg

- MADÁCH Imre, *Az ember tragédiája*

Ajánlott szövegkiadás

- MADÁCH Imre, *Az ember tragédiája: Drámai költemény: Szinoptikus kritikai kiadás*, s. a. r. KERÉNYI Ferenc, a mű kéziratának írásszakértői vizsgálatát végezte WOHLRAB József, Bp., Argumentum, 2005. (Online: <https://www.szaktars.hu/argumentum/view/madachimre-az-ember-tragediaja-kritikai-kiadas-2005/> Ennek olvasószövege: <http://drama.elte.hu/madach/tragedia>)

Ajánlott szakirodalom

- EISEMANN György, *Létértelmező motívumok Az ember tragédiájában = Uő., Keresztutak és labirintusok. Elemzések a XIX. és XX. Századi magyar művekről*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1991, 37–68.

- S. VARGA Pál, *Két világ közt választhatni. Világkép és többszólamúság Az ember tragédiájában*, Argumentum, Budapest, 1997 (Irodalomtörténeti füzetek, 141). (Online: <https://www.szaktars.hu/argumentum/view/s-varga-pal-ket-vilag-kozt-valaszthatni-vilagkep-es-tobbszolamusag-az-ember-tragediajaban-1997/>)

- KERÉNYI Ferenc, *Madách Imre (1823–1864)*, Kalligram, Pozsony, 2006 (Magyarok emlékezete). (Online: <https://www.szaktars.hu/kalligram/view/kerenyi-ferenc-madach-imre-1823-1864-2006/>)

12. A kései népszínházról a szimbolikus történelmi tragédiáig

Kötelező szövegek

- TÓTH Ede, *A falu rossza*
- ABONYI Lajos, *A betyár kendője*
- HERCZEG Ferenc, *Bizánc*

Ajánlott szövegkiadások

- *Magyar drámaírók. 19. század, I–II. kötet, vál., szöveggond., jegyz. NAGY Péter*, Szépirodalmi, Budapest, 1984 (Magyar remekírók).

- *A magyar dráma antológiája, I–II. kötet, s. a. r. KERÉNYI Ferenc*, Osiris, Budapest, 2005 (Osiris klasszikusok). (Online: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/kerenyi-ferenc-szerk-a-magyar-drama-antologiaja-i-osiris-klasszikusok-2005/>, <https://www.szaktars.hu/osiris/view/kerenyi-ferenc-szerk-a-magyar-drama-antologiaja-ii-osiris-klasszikusok-2005/>)

Ajánlott szakirodalom

- KERÉNYI Ferenc, *Egy népszínház tanulságaiból. Abonyi Lajos és A betyár kendője = Irodalomtörténeti tanulmányok*, szerk. FARKAS Péter – NOVÁK László, Szentendre, 1989, 383–401.

- *Magyar színház történet 1873–1920*, szerk. GAJDÓ Tamás, Magyar Könyvklub – Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet, Budapest, 2001.

- CSEH Gizella, *A magyar népszínház XIX. századi művelődéstörténetének vázlata*, Acta Beregsasiensis 2009/2., 229–238. (Online: <https://kmf.uz.ua/hu/kiadvanyaink/acta-beregsasiensis-20092-viii-efolyam-2-kotet/>)

Megjegyzés:

Az óra látogatása melegen ajánlott.

Nem kötelező az ajánlott szövegkiadásokat használni. Általában ezek tartalmazzák a mérvadó szövegállapotot, s magyarázó jegyzeteik segítik a szövegek megértését.

Az ajánlott szakirodalom feldolgozása értelemszerűen nem kötelező. Azoknak a diákoknak ajánlott, akik szeretnék mélyebben megismerkedni a tétel témájával.

További segítségért forduljon bizalommal az oktatójához.